

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://ibit.ly/82Zu> (дата звернення 27.03.2021).
2. Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських: Наказ МВС України від 06.04.2016 № 260. URL: <https://ibit.ly/CGMR> (дата звернення 27.03.2021).
3. Ухвала Верховного Суду України в справі № 826/8185/18 (адміністративне провадження № К/9901/19707/19) від 19.07.2019. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/83142474> (дата звернення 27.03.2021).
4. Постанова Верховного Суду України в справі № 818/1276/17 (адміністративне провадження № К/9901/48853/18) від 06.02.2020. URL: <https://tinyurl.com/yfmafg5u> (дата звернення 27.03.2021).
5. Постанова Верховного Суду України в справі № 160/10875/19 (адміністративне провадження № К/9901/13369/20) від 19.01.2021. URL: <https://ibit.ly/wtwS> (дата звернення 27.03.2021).

ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Коробка О. С., старший викладач кафедри правосуддя
Сумського національного аграрного університету
(Україна)

Упровадження міжнародних стандартів, напрацювання судової практики та наукові висновки учених сприяли оновленню кримінального процесуального законодавства. Новий Кримінально процесуальний кодекс (далі КПК) України кардинально змінив підходи досудового слідства та судового розгляду. Серед завдань кодексу основним є захист особи, її прав і свобод, інтересів суспільства і держави від кримінальних правопорушень. Його втіленню покликаний сприяти інститут допустимості доказів, без якого неможливо винести справедливий вирок.

У теорії кримінального процесуального права донині точаться дискусії щодо властивостей доказів як процесуальної форми обставин реальної дійсності, які підтверджують чи скасовують наявність кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила. Учені пропонували та відстоювали різні властивості доказів, серед них можна виділити: належність; сила; допустимість; значимість; достовірність; достатність тощо [1, 2, 3]. Лише у 2012 році належність та допустимість знайшли своє закріплення в ст.ст. 85, 86 КПК України.

В. Вапнярчук вказує, що допустимість стосується форми доказів [4, с. 363]. Часто висловлюється думка, що допустимість доказів як властивість, що оцінює їх на відповідність кримінальної процесуальної форми отримання, визначеної КПК

України - є основною властивістю доказів. Вона визначає їх придатність для доведеності кримінального правопорушення, і як наслідок – притягнення до відповідальності винної особи. Відповідно недопустимий доказ не може бути використано при прийнятті процесуальних рішень та винесенні відповідного судового рішення суддею (ч.2 ст. 86 КПК України).

Слід зауважити, що недопустимим доказом прийнято розуміти не доказ, що отримано з будь-яким порушенням процесуального закону, а лише той, що містить істотні порушення прав і свобод людини. Суд, вирішуючи питання щодо допустимості доказу в контексті ч. 1 ст. 87 КПК, має обґрунтувати, чому він вважає порушення фундаментального права або свободи настільки істотним, щоб обумовити недопустимість доказу. Застосовуючи ч. 1 ст. 87 КПК при визнанні недопустимими похідних доказів, суд має встановити не лише те, що первісний доказ отриманий з порушенням фундаментальних прав і свобод людини і використовувався в процедурах, які призвели до отримання похідного доказу, а також те, що похідний доказ здобутий саме завдяки тій інформації, яка міститься в первісному доказі, що визнаний недопустимим [5].

Допустимим є будь-який доказ, крім того, що отриманий з істотним порушенням фундаментальних прав і свобод людини закріплених у Конституції України, законах України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Критеріями розмежування допустимості від інших властивостей доказів визнаються: 1) допустимість відноситься тільки до форми і не стосується змісту доказів (якщо виділяти форму та зміст доказів); 2) визначається дотриманням правил прямо вказаних у законі [4, с. 365-366]; варто також додати: 3) застосовується на завершальному етапі (ч. 1 ст. 89 КПК України), у виняткових випадках (явній недостовірності доказу) протягом судового розгляду.

Виходячи з положень ст.ст. 87-89 КПК України доказ вважається допустимим якщо він не визнаний судом недопустимим в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення, а також у разі встановлення очевидної недопустимості доказу під час судового розгляду. Звідси питання допустимості доказів у кримінальному процесі доречно розглянути через призму підстав визнання доказів недопустимими.

Ураховуючи сучасні тенденції вітчизняної правової системи ці підстави доречно визначати через правові позиції Верховного суду.

Їх аналіз дозволив констатувати, що суд визнаючи доказ недопустимим повинен встановити: 1) істотність порушення фундаментальних прав та свобод людини; 2) обґрунтованість застосування ч. 1 ст. 87 КПК України; 3) перелік підстав для визнання доказу недопустимим зазначених у ст. 87 КПК України є невичерпним, що дозволяє суду розширене тлумачення даної статті у межах істотного порушення фундаментальних прав та свобод людини; 4) слідчий чи прокурор зобов'язані невідкладно постфактум звернутися до слідчого судді з клопотанням про обшук, а інакше докази здобуті у такий спосіб будуть визнані недопустимими; 5) суд повинен оцінювати допустимість доказів ураховуючи обставини кожного конкретного кримінального провадження.

Література:

1. Победкин А.В. Уголовно-процессуальное доказывание / А.В. Победкин. М.: Издательство «Юрлитинформ», 2009. 416 с.
2. Гридчин А.А. Обеспечение допустимости доказательств на предварительном следствии (процессуальные вопросы): Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / А. А. Гридчин. М., 1999. 21 с.
3. Орлов Ю.К. Основы теории доказательств в уголовном процессе: науч. – практ. пособие / Ю.К. Орлов. М., 2000. 144 с.
4. Вапнярчук В. В. Загальна характеристика властивостей доказів та їх розмежування між собою. *Держава і право. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 68. С. 361–375. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13433/1/Vapnyarchuk_361-375.pdf (дата звернення: 01.03.2021).
5. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 2018 року по жовтень 2020 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Ogljad_KKS_VS.pdf (дата звернення 02.03.2021).

ПРИНЦИП СПЕЦИАЛИЗАЦИИ (КОНКРЕТНОСТИ) В РАМКАХ НАЦИОНАЛЬНОГО ИНСТИТУТА ОКАЗАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАВОВОЙ ПОМОЩИ ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ

Самарин В. И., кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры уголовного процесса и прокурорского надзора
Белорусского государственного университета
(Республика Беларусь)

Оказание международной правовой помощи по уголовным делам базируется на общих началах, которые заключены в соответствующих принципах. Исходя из сущности исследуемой деятельности, а также, учитывая сложившееся в доктрине мнение [1, с. 69-72; 2, с. 23], принципы международной правовой помощи по уголовным делам можно условно подразделить на три группы: *универсальные принципы международного права* (принцип суверенного равенства государств, принцип взаимности, гуманизм, уважение и соблюдение прав и свобод человека, добросовестное выполнение государствами своих обязательств, защита прав граждан за границей, принцип межгосударственного сотрудничества, невмешательство во внутренние дела и др.), *общие принципы национального уголовного права и процесса* (законность, обеспечение неотвратимости ответственности за совершенное противоправное деяние, обеспечение подозреваемому, обвиняемому и осужденному права на квалифицированную юридическую помощь, осуществление правосудия на основе состязательности и равенства сторон, стимулирование правопослушного поведения граждан и др.),